

Svensk BarnOrtopedisk Förening 40 år

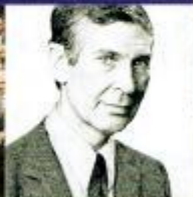
Bertil Romanus, Linköping 2024

De första 20 åren finns beskrivet i denna skrift från 2004

SOF
60 år

1944 - 2004

Svensk BarnOrtopedisk Förening 20 år

Av Bertil Romanus

Fram till början av 1960-talet sysslade de flesta ortopedier som då tjänstgjorde vid landets fåtaliga ortopedkliniker med s.k. klassisk kall ortopedi. Det rörde sig då framför allt om barn med restillstånd efter medfödda missbildningar, skellet tuberkulos, sequele efter polio och kronisk benröta. Protes- och ortosförsörjning var en viktig del. Denna var vid flera kliniker knuten till egna yrkesskolor för utbildning av patienterna. Vårdtiderna var långa.

Modern fraktur- och traumabehandling introducerades på 1960-talet och många nya ortopedkliniker tillkom genom avknoppning från kirurgkliniker. På 1970-talet fanns ortopedkliniker vid varje centrallasarett. Antalet ortopedier ökade kraftigt och dessa kom huvudsakligen att syssla med trauma och höft- och knäledsproteser samt i ökande utsträckning med artroskopiska ingrepp. De barnortopediska fallen minskade i takt med förbättrad mödravård och barnvårdscentraler, tbc och polio försvann. Förbättrad neonatalvård innebar dock att många barn överlevde med olika neuromuskulära tillstånd såsom CP och MMC. Nödvändigheten av speciella Rehabiliteringskliniker blev uppenbar. Den barnortopediska verksamheten kom alltmer i skymundan inte bara vid de nya ortopedklinikerna utan även vid universitetsklinikerna där klassiska professorer i ortopedi med internationellt rykte inom barnortopedin (ex-vis Friberg, v Rosen, Wiberg, Hirsch, Hierton) ersattes med nya professorer med specialitet även inom allmänkirurgin och traumatologin. Detta uppmärksammades så tillvida att vid flera universitetskliniker inrättades i början av 1980-talet överläkarkäntjänster med barnortopedisk inriktning (Malmö, Göteborg, Stockholm, Umeå). De barnortopediska föredragen vid Riksstämman och Svensk Ortopedisk Förenings Årsmöten placerades sist och hördes endast av ett fåtal. Behovet att träffas utanför de vanliga mötena diskuterades första gången vid SOF's möte i Boden 1979.

En övrigt draghjälp att ordna ett sådant möte fick vi i Göteborg då Alf Nachemson hade förmädat en donation till Göteborgs Universitet från makarna Felix och Bertha Neuberger. Donationen var avsedd att bekosta en gästprofessor i ortopedi vart annat år. Efter diskussioner föreslogs att gästen skulle vara en internationell auktoritet inom barnortopedin. Som första gästprofessor inbjöds George Lloyd Roberts från Great Ormond Street i London. Tidpunkten var vald att sammanfalla med Bertha Neuberger födelsedag i oktober 1983.

Alf Nachemson var värd men delegerade till Erlend Lysell och undertecknad såsom varande barnortoped vid Östra sjukhuset att inbjuda intresserade kollegor. Ett 20 tal hörsammade kallelsen. Bildandet av en barnortopedisk förening diskuterades då. Den 9 november kallades intresserade, med ett brev från Åke Hjelmstedt, till ett konstituerande möte i samband med riksstämman samma år i Älvsjö.

Den 1 december 1983 valdes en interimistisk styrelse med uppgift att kalla till ett första årsmöte i Uppsala i april 1984. Till ordförande valdes Åke Hjelmstedt, sekreterare Tomas Aparisi, kassör Axel Engström, ledamöter Urban James och Bertil Romanus, suppleanter Stig Aaro och Per Bylund. Övriga närvarande var Erlend Lysell och Björn Strömquist.

Den 9 och 10 april 1984 avhölls det första årsmötet och föreningen bildades. De trettiotvå deltagarna antog stadgar och valde den interimistiska styrelsen till sin ordinarie styrelse.

Föreningens mål är och har hela tiden varit att utgöra ett forum för barnortopedi inom SOF. Föreningen är öppen för alla medlemmar i SOF med intresse för barnortopedi, Antalet medlemmar steg snabbt de första åren till ca 80 och i dag är vi ca 100 stycken. Ett mål har varit att värva in eller flera medlemmar från varje ortopedisk klinik och stötta dessa i sin strävan att få utbildning och överord-

ning av armbågsfrakturer, användning av ortos och proteser har gjort dessa lättare och mer funktionella för såväl över- som nedre extremiteterna.

- 80 -

Nya material i ortoser och proteser har gjort dessa lättare och mer funktionella för såväl över- som nedre extremiteterna.

Ökad invandring av barn och ungdomar från länder med sämre primärbehandling av sjukdomar och skador har inneburit att kravet på kunskaper i klassisk ortopedi ökat. Exempelvis förekommer idag flera fall med restillstånd efter polio, sent uppträckt höftledsluxation, destruktions och deformiteter efter skelett- och ledinfektioner hos barn och ungdomar.

Kunskaperna ökar och sprids idag mer effektivt. Det stora problemet är dock återväxten av yngre kollegor med speciellt intresse för det växande barnets speciella problem. Föreningens medlemmar närmar sig i allt större utsträckning pensionsåldern. Hur kan vi få de yngre att förstå att barnets tillväxt är den stora utmaningen, både att dra nytta av och att bemästra för att förhindra tillväxstörningar. Det tar tid och kräver erfarenhet och tålmodighet. Det är idag alltför lockande med avancerad artroskopisk teknik och förenklade ledprotesoperationer och operativ frakturbehandling. Den händige blir snabbt duktig och resultatet låter inte vänta på sig. I dag väntar vi fortfarande på att de flesta av våra patienter som behandlats de senaste 20 åren skall växa färdigt så att ett tidigt slutresultat kan bedömas.

Bertil Romanus är ordförande i Svensk Barnortopedisk Förening

okirurger och plastikkirurger har gett nganalys som nu utförs på flera klini- ned fr a neuromuskulära problem och lläpms numera på flera kliniker. Den öner under hela uppväxten. Införande x och Baclofen terapi har också min- ning och övervakning av dessa barns och kunnat åtgärda effektivare. De

Vid Mb Perthes (coxa plana) kan vi idag bättre definiera prognosen i det enskilda fallet och därmed förebygga grava sekundära deformiteter av höftlederna genom operation av utvalda fall.

Mikrokirurgins ökade utbredning, innebär idag att barn, med kongenitala defekter, restillstånd efter trauma och vid tumörkirurgi, kan behandlas effektivare med mindre handikapp som följd.

Ökad erfarenhet med benförlängning genom kallus-distraction har minskat antalet barn med stora benlängsskillnader och tidiga amputationer.

Bakgrund Ortopedin i Sverige

1880-talet Frivilligorganisationer startade Vanförestalter

I landet:

- Norrbackainstitutet i Solna (Eugeniahemmet för blinda)

- Vanförestalten i Göteborg m Änggårdens Yrkesskolor

- Sköldenborgsinstitutet i Helsingborg

- Vanförestalten i Härnösand

1960-70 talet övergick de till den offentliga sjukvården och blev Ortopedkliniker.

1890- talet Startades Sanatorier i alla Län i landet, för behandling av Tuberkulos, en del kom att övergå i Ortopedkliniker, ex Apelviken i Varberg

1950-talet fanns Ortopedkliniker vid Universitetssjukhusen och i Centrallasaretten i län som ej hade Vanförestalter

Verksamheten var huvudsakligen sk "Kall Ortopedi" inga trauma

- Tuberkulos, polio, kronisk osteomyelit och kongenitala deformiteter, (höftlux, klubbfötter, skolios, dysmelier) posttraumadeformiteter dominerade.

Polio och TBC försvann, bättre mödravård och infektionsbehandling ändrade panoramat

Från mitten av 1960-talet infördes Nya behandlingsmöjligheter AO plattor vid frakturer

Totalproteser för höft- och knäleder

Artroskopi

Nya ortopediska enheter skapades vid de flesta ortopedkliniker

De tidigare Professorerna i Klassisk Ortopedi försvann

Malmö Sophus von Rosen

Lund Gunnar Viberg

Norbacka

Sten Friberg-Calle Hirsch

Göteborg

Erik Severin-Calle Hirsch

Trauma-allmänkirurger blev professorer i Ortopedi

Linköping

Battis Liljedal

Göteborg

Erik Moberg – Bertil Stener

Uppsala

Sven Olerud

Kunskapen om Klassiska barnortopediska fall späddes ut i takt med att trauma, proteser och artroskopier krävde fler läkare. Barnortopediska föredrag kom i skymundan, sist på våra möten i SOF och Riksstämman, med ett fåtal åhörare.

I Boden 1979 tog Åke Hjelmstedt upp frågan med bl a mig.

Jag var i Iowa City 1981-82 för att lära mig klassisk barnortopedi, Göran Hansson till Toronto

I början av 1980-talet inrättades Överläkartjänster i
Barnortopedi för att samla kunskapen

Malmö	Gösta Danielsson
Göteborg	Jag(Bertil Romanus)
Karolinska	Per Bylund
Umeå	Sven Friberg

1983 fick Barnortopedin hjälp av dotationspengar för
gästprofessor i Barnortopedi i Göteborg.

Alf gav Erland i uppdrag att bjuda
In barnintresserade kollegor
Erland gav mig i uppdrag att fixa mötet

Ett 20 tal kollegor kallades

Alf Nachemson 1931-2006

Erland Lysell 16.4.1931 – 15.8.2018 (87år)

Ordförande i SBOF
1989 – 1994

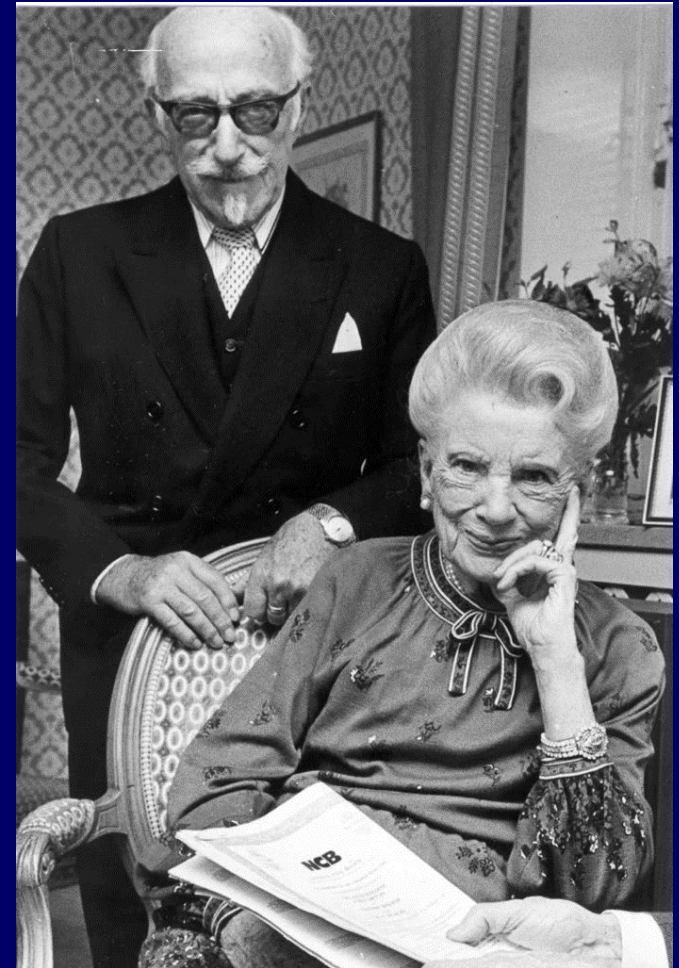
SOF 1984 – 1989

Startade Ortopedexamen
Nära nog en perfekt chef
Snabb till beslut
Kunde alltid ändra sig
Alltid öppen dörr

Uppmuntrande
Lyhörd

Made a fortune in Banking, Anglo-Portuguese Bank in London

Felix Neuberg Born i Göteborg Feb 1896

Died in Göteborg at Christmas 1995, almost 100 years old

Möte gästprofessor i Barnortopedi 1983

Tillfället skulle sammanfalla med Bertha Neubergs födelsedag den 18 oktober.

Första Gäst blev

George Lloyd Roberts, Great Ormond Street, London, då ca 70 år

•Själva gästföreläsningen skulle vara allmänt för större ej spec barnintresserat auditorium. Diplom, check och placket utdelades

•The Changing Aspects of Children Orthopaedics

•Han lärde mig några saker:

Ta reda på naturalförloppet

- om gott, följ utvecklingen
- om dåligt – vinner man inget på att vänta, mer än att ev op kan vara enklare

Två knepiga fall utvaldes för att opereras av Georg Lloyd Roberts.

Kamera monterades i opsal på Östra, kabel drogs till två Tv-monitorer i föreläsningssalen

Fall 1 var en Klubb fot

•Fall 2 en 5 årig flicka som haltat men inte röntgats förrän vid 5 års ålder.

- Op
- Öppen reposition, femurförkortning, resektion av neolimbus!, Salterosteotomi, fix av femur med Rush-pin, Höftgips båda benen.

Brev till alla klinikchefer 831109 och deltagarna från Åke Hjelmstedt i Uppsala

Akademiska
sjukhuset
Uppsala

1983-11-09

Ortopedkirurgiska kliniken

Bäste Broder!

Barnortopedin har utvecklats till en subspecialitet inom ortopedisk kirurgi, vilket bl a visar sig i tillsättandet av särskilda överläkars-tjänster för barnortopedin, i utgivandet av barnortopediska tidskrifter och bildandet av nationella och internationella barnortopediska sällskap eller föreningar.

Jag tycker därför att det är dags att bilda en svensk barnortopedisk förening och vid samtal med många kolleger tycker jag mig fått ett gott stöd för denna tanke.

Avsikten med föreningen är förstas att alla intresserade skall få träffas och diskutera olika diagnostiska och terapeutiska problem vid vetenskapliga möten eller vid kurser och att stimulera till barnortopedisk forskning. Det är då också viktigt att traumatologin redan från början ingår i föreningens program och verksamhet.

Jag kallar alla intresserade barnortopeder från regionsjukhusen till ett möte för bildande av denna förening

Torsdagen den 1 dec 1983 kl 18.30,
rum 206, galleri-ingången,
Riksstämman, Älvsjö

Ett förslag till stadgar bifogas och jag hoppas Du studerar det noga så att ev ändringsförslag kan framläggas vid mötet.

Vidare ber jag Dig fundera över namnet på föreningen. Skall ex orden traumatologi och kirurgi ingå?

Med vänlig hälsning

Åke Hjelmstedt

Postadress
751 85 UPPSALA

Postgiro
3 55 00-8

Telefon
018-16 60 00

Organisationsnummer
202100-0605

1 december 1983 samlades vi 9 intresserade på riksstämman

Åke Hjelmstedt	Uppsala
Axel Engström	Uppsala
Tomas Aparisi	Karolinska
Per Bylund	Karolinska
Stig Aaro	Huddinge
Urban James	Örebro
Erland Lysell	Göteborg
Bertil Romanus	Göteborg
Björn Strömqvist	Lund

Beslöts att kalla till konstituerande möte i Uppsala
9-10 april 1984
Där valdes interimsstyrelsen till styrelse

22 dec 1983 tillskrevs
Svensk ortopedisk förening
om våra planer

Svensk Barnortopedisk Förening

1983 12 22

Till
Sekreteraren i Svensk Ortopedisk Förening
Richard Wallensten
Karolinska sjukhuset

Broder!

Var god se bifogade handlingar som bekräftar bildandet av Svensk Barnortopedisk Förening. Jag vore tacksam om Svensk Ortopedisk Förenings medlemmar informeras om:

1. Bildandet av Föreningen.
2. Att ansökan om medlemskap kan skickas till sekreteraren i Svensk Barnortopedisk Förening = undertecknad.
3. Att Föreningen har sitt 1:a årsmöte den 9 - 10 april 1984 i Uppsala.
4. Att anmälan om deltagande i årsmötet kan skickas till Konferens-sekreteriet, Monika Lind, Ortopedisk-kirurgiska kliniken, Akademiska sjukhuset, 751 85 Uppsala. Deadline är 5 mars.
5. Ytterligare upplysningar från sekretetare Tomas Aparisi, Ortopedisk-kirurgiska kliniken, Karolinska sjukhuset 104 01 Stockholm eller ordförande Åke Hjelmstedt, Akademiska sjukhuset, 751 85 Uppsala.

Med tack för hjälpen,
och hjärtliga hälsningar

Tomas Aparisi
Sekreterare

1984 9-10.4 Uppsala

Föreningen konstituerade sig 35 st närvarade

Stadgar antogs

Öppet för alla barnintresserade medlemmar i SOF

Mål:

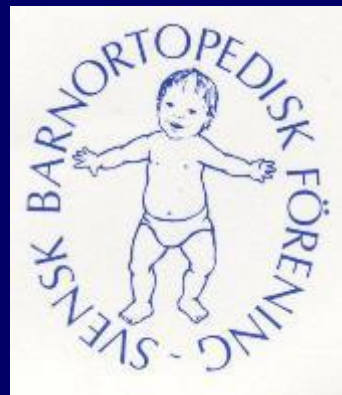
- Forum för svenska barnortopeder
- Årliga egna möten, med inbjudna föreläsare
- Utbildnings-symposier vid Riksstämman, SOF och NOF
- Stimulera SK-kurser
- Uppmuntra till utbildningsplatser vid större kliniker
- Ta fram målbeskrivning för utbildning i Barnortopedi
 - vid läkarutbildning och specialistutbildning i ortopedi
- Söka samarbete med andra föreningar främst i Norden

Möten

- 1983 Möte i Göteborg innan SBOF startat, George Lloyd Roberts
 1983 1december Konstituerande möte vid Riksstämman Älvsjö

Årsmöten i Svensk barnortopedisk Förening

- 1984 Uppsala
 1985 Göteborg, Dean Mc Ewan
 1986 Stockholm, Karolinska
 1987 Göteborg, Antony Catterall
 1988 Stockholm, St Görans sjukhus
 1989 Göteborg, Mihran Tachdjian
 1990 Lund-Travemünde, Färjeresä
 1991 Göteborg, Klaus Parsch
 1992 Riga
 1993 Göteborg, Lynn Staheli
 1994 Polen, Swinotje, Polcsyn, Szczecin
 1995 Marstrand, Jörgen Reimers
 1996 Uppsala
 1997 Göteborg, André Kaelin
 1998 Stockholm Astrid Lindgrens barnsjukhus
 1999 Dublin, med irländska föreningen
 2000 Göteborg, Stuart Weinstein
 2001 Jönköping, Reikerås (Tom Novachek)
 2002 Göteborg, Fritz Hefti
 2003 Malmö, med Danska sällskapet
 2004 Göteborg, Colin Moseley
 2005 Stockholm ALB, Dennis Wenger
 2006 London, med Brittiska föreningen
 2007 Göteborg, Michael Benson
 2008 Karlskrona, Peter Stevens
 2009 Edinburgh med Skottska föreningen
 2010 Göteborg, Dror Paley
 2011 Malmö
 2012 Falun

13th Bertha Neubergh Visiting Professor in
 Pediatric Orthopaedics, 2013

J. Richard Bowen, MD
 Alfred I. duPont Hospital for Children
 Wilmington, Delaware, USA

2013	Göteborg, Richard Bowen
2014	Köpenhamn, med Danska föreningen
2015	Stockholm
2016	Skövde, Freeman Miller, Du Pont USA
2017	Göteborg
2018	Malmö
2019	Göteborg
2020	Zoom möte Covid 19
2021	Uppsala, Zoom
2022	Jönköping med Polska föreningen
2023	Falun
2024	Linköping, Konrad Mader

SBOF Historia

Ordförande

1983 -89	Åke Hjelmstedt	Uppsala	4 år
1989-95	Erland Lysell	Göteborg	4 år
1995-06	Bertil Romanus	Göteborg	11 år
2006-12	Lennart Landin	Malmö	2 år därefter

2012-14 Per-Mats Janarv Stockholm

2014-16 Henrik Duppe Malmö

2016-18 Jacques Riad Skövde

2018-20 Ann-Charlott Söderpalm Göteborg

2020-22 Marie Askenberger Stockholm

2022-24 Erik Hedström Umeå

Vice Ordförande

2011-12 Per-Mats Janarv Stockholm

Därefter Nästa blivande ordförande

Sekreterare

1983-85 Tomas Aparisi Stockholm

1985-92 Sven Friberg Umeå

1992-97 Helmut Gretzer Stockholm

1997-06 Björn Tjernström Uppsala

2006-11 Hanne Hedin Falun

2011-17 Anna Telléus Stockholm

2017-19 Jacob Örtegren Malmö

2019-22 Yasmin Hailer Uppsala

2022-25 Mattias Anderson Linköping

Kassör

1983-85

Axel Engström

Uppsala

1985-90

Ulla Bagge

Karlstad

1990-04

Lennart Landin

Malmö

2004-10

Aina Danielsson

Göteborg

2010-16

Anna Apelqvist

Kristianstad

2016-25

Yvonne Hildebrandt

Falun

Vår hovfotograf Olav Stenseth, Östersund, var flitig

Men kunde ej hitta så många foton från 1980-talet

1987

Göteborg, Antony Catterall

1989

Göteborg, Mihran Tachdjian

1993

Göteborg, Lynn Staheli

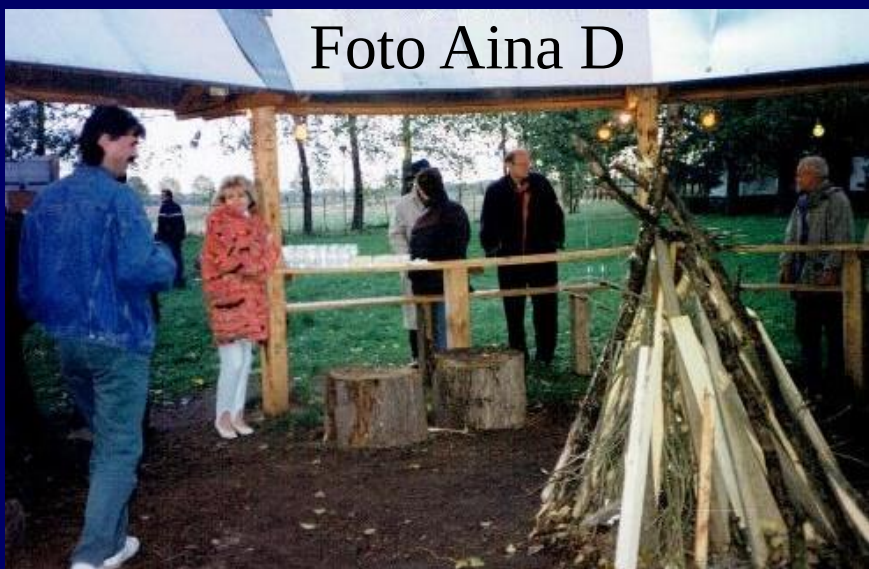

1994

Polen

Foto Aina D

1999 Dublin, med Irländska föreningen

2000

Göteborg, Stuart Weinstein

2002

Göteborg, Fritz Hefti

2004

Göteborg, Colin Moseley

2005

ALB, Dennis Wenger

2006

London, med Brittiska föreningen

2007

Göteborg, Michael Benson

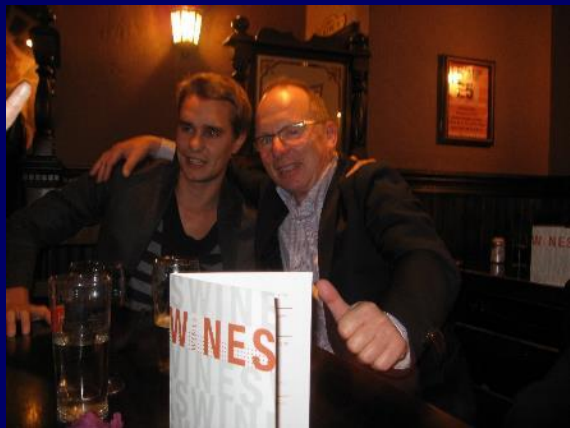

2009

Edinburgh med Skottska föreningen

2010

Göteborg. Dror Paley

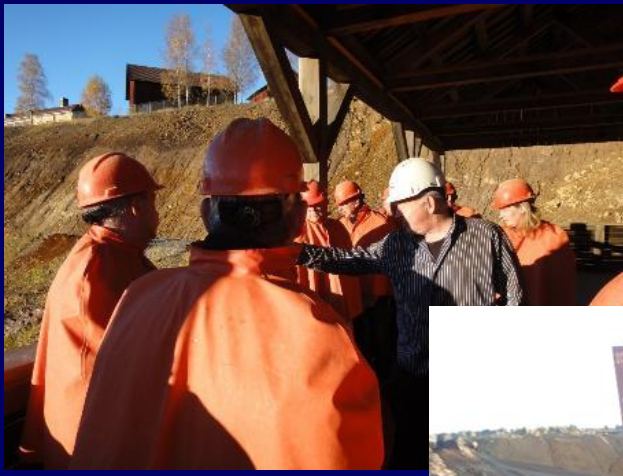

2011

Malmö

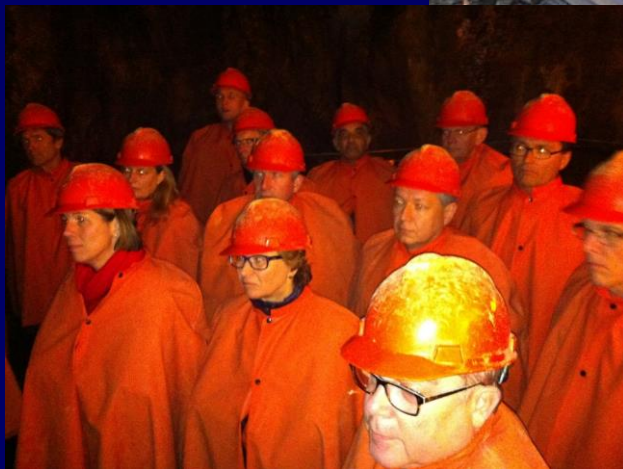

2012 Falun

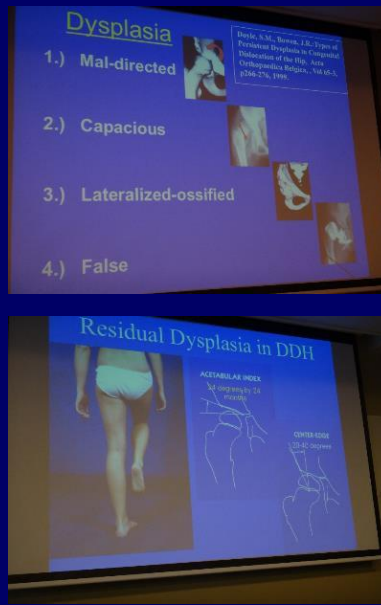
Sent diagnostiserade luxationer 2011

- Totalt 19 fall
- Ålder vid diagnos :
 - 1 genomsnitt 10 månader
 - 4 fall ≥ 15 månader
 - 1 fall ≥ 2 år

2013

Göteborg, Richard Bowen

2017

Göteborg

2018

Malmö-Lund

2019

Göteborg

2022

Jönköping, med Polska föreningen

2023

Falun

Varför Haltade Selma Lagerlöf

Bertil Romanus

Department of Orthopaedics at
Sahlgren University Hospital, Göteborg, Sweden

SBOF 2023

